

BÁCSKAI KÖZÉRDEK

Megyei érdekű társadalmi és közgazdasági hetiközlöny

A Bácsbodrog vármegyei községi jegyzők egyesületének hivatalos lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal

KULA, TELEFON 14

Hirdetések árszabás szerint
Nyílt-tér soronként 30 fillér

KISS GYULA

B.-B. vm. közs. jegyzők egyes.
elnöke

BERCSÉNYI JÓZSEF

B.-B. vm. közs. jegyzők egyes.
főjegyzője

SZERKESZTŐSÉG

Főszerkesztő

BERKOVITS REZSŐ

Felölts szerkesztő

BERKOVITS MÁRK

Előfizetési díj negyedévre 2 K
félre 4 K, egész évre 8 K

Egyes szám ára 20 fillér

Megjelen vasárnap

XVII. évfolyam

KULA, 1913 szeptember 14.

37. szám

Kármán Pál

torzsai ref. lelkész, a Ferencz József-r. lovagja
1820—1913

Magához szólítja az Úr az O hű és aláztos szolgáját, Kármán Pált, aki hosszú 64 éven át hirdette híveinek az Istenben való bizalom, az emberszeretet, és a nemes erkölcsök szent ígét!

Egy oly férfiú költözött el vele, aki hazájával, felekezettel, kiterjedt családjával és embertársaival szemben minden kötelességének hűen eleget tett. Egy oly lelkész húnyt el benne, akit az Úr különösen kegyelt, mert torzsai lelki pástorkodásának 50-ki évében — mely két év előtt egybeesett a torzsai ref. templom felavatásának századik évfordulójával — a legtisztább emberi gyönyörűséggel láthatta maga körül nagy-számú tisztelőit és lelkész-társainak őt szeretettel elhalmozó csoportját.

Kármán Pál ez évi augusztus 7-én töltötte be még jó egészségben 93-ik életévét. De nem is csoda, hogy egészségét ily magas korig megőrizte. Nemcsak, hogy mindig óvatos és mértékletes volt, de önfeláldozó neje, Allnutt Rebeka, ki skót leány volt, mindig gondját viselte. (Kármán Pálné Allnutt Rebeka, ki Edinbourghban (Skótszág) született, édesapjával és családjával került Magyarországra. Allnutt mérnök a genialis Clark mérnöknek volt munkatársa a Lánchid építésénél. Az idősebb Allnutt leányt Török Pál ref. püspök, a fiatalabbat pedig Kármán Pál vette nőül. Kármáné soha nem került többé vissza Skótszágba és kiterjedt családjával csupán élénk levelezésben állt. Az önfeláldozó matróna ma is angol újságot járát és természetesen nem felejtette el anyanyelvét.) — Kármán Pálnak első nejétől két leánya származott. Igen súlyos csapás érte őt és családját, tehetséges Lajos fiuknak elhunytával, ki már mint babarcai lelkész működött és hírtelen hunyt el. Az aggyastán még a legutóbbi időben is szemüveg nélkül olvasott és „régí módí szerint“ lud-

tollal gyönyörűen írt. Az események iránt a legutóbbi napokig élénken érdeklődött. Kármán Pál jeles csillagász és meteorológus is volt, kinek talán 60 évre visszamenőleg minden napról vannak értékes feljegyzései. Régebben a „Pesti Napló“ba írt cikkeket és megjelent egy bölcsészeti munkája is „Anyag és szellem“ cím alatt. Irói talentumát ügylátszik a losonci Kármán József irától örökölte, akinek családjából származott. Az utóbbi hetekben betegeskedni kezdett és i. hó 7-én végelgyengülésben elhunyt. Vele a magyarországi ref. lelkészek nesztora szállt sírba. Halálhíre meggyezerte mély részvétet keltett, mely kiterjedt és nagy családjá iránt méltó módon megnyilvánult. A gyászoló család a következő gyászjelentést küldte szét:

Alulírottak fájó szívvel, de Isten akaratán megnyugvó lelekkel tudatjuk, hogy szeretett ferjem, edes apánk, illetve apósunk, nagyapánk, dedapánk, testvérünk Kármán Pál, torzsai ref. lelkész, kierdemült esperes, a Ferencz József-rend lovagja, i. hó 7-én, életének 94-ik, boldog házasságának 57., lelkipástorkodásának 64-ik évében, rövid de súlyos szenvedés után az Urban elhunyt. Drága halottunkat i. hó 9-én d.e. 9 órakor a ref. egyház szertartása szerint fogjuk örök nyugalomra helyezni. Torzsai, 1913 szeptember 7. Özv. Kármán Pálné sz. Allnutt Rebeka, neje, Özv. Elschläger Jánosné szül. Kármán Vilma, Mester Attiláné sz. Kármán Izabella, Kármán Pál, Özv. Bornemisza Benőné szül. Kármán Irma, Özv. Fröhlich Adorjáné sz. Kármán Ilona, gyermekei, Kármán József, Kármán Lajos, testvérei, Mester Attila, Kármán Pálné sz. Jakusevszky Karolina, Özv. Kármán Lajosné sz. Bartos Jolán, veje illetve menyei, Elschläger Elemer és neje Abt Matild, Dr. Elschläger Dezső és neje Szabó Mariska, Elschläger Julianna és férje Fabian Zoltán, Kármán Irma, Karolina, Pál, Lajos, Károly, Fröhlich Ferenc, Pál, József, Lajos, unokái, Elschläger Margit, Károly, Márta, Fabian Zoltán, dedunokái. Aidas volt élete, legyen áldás szívünkben emléke. — Mindenható Isten, kibem mindig rendületlenül bítt és bizott s akinek akaratán aláztos lelekkel mindenkor megnyugodott, adjon mulandó reszének esendes nyugodalmat, lelkének pedig üdvösséget az egekben. — Amen.

A torzsai reform. egyházközség, mely 52 év óta működő, általános nagy tisztelőnek és szeretetnek örvendő buzgó lelkipástortárát veszttette az elhunytban, a következő gyászjelentést adta ki:

A torzsai ref. egyházközség mely fájdalommal jelenti, hogy Nagytestületű Kármán Pál úr, a torzsai ref. egyház lelkésze, kierdemült esperes, a Ferencz József-

rend lovagja, stb. i. hó 7-én életének 94. torzsai lelkipástorkodásának 52. évében, közhasznú életét súlyos szenvedés után a földön bevezette. Drága halottunkat i. hó 9-én d. e. 9 órakor lesz a ref. egyház szertartása szerint örök nyugalomra helyezve. Torzsai, 1913 szept. 7. Legyen áldott emléke! Nyissátok meg nekem az igazság-ak kapuit, hogy azokon bemenvem, dicsérem az Urat. Dicsérlek tegedet Uram, mert meghallgattál és megszabadítottál engemet. (Zsolt 118. 19—21.)

Életrajza.

Az 1881. évben Debrecenben tartott orsz. ref. zsinaton egyházmegyéje bizalmából resztvett Kármán Pál is. „Zsinati emlékkönyv“ címen Dömény József még 1882. évben kiadta a zsinati tagok életrajzát. E műből vettük át az elhunyt kiváló lelkész életrajzát:

Kármán Pál torzsai lelkész s az alsóbaranya-bácsi egyházmegye esperese szül. 1820. aug. 7-én Ujverbászon Bácsmegegyében, hol atyja lelkész volt. Az alsó gimnáziumi osztályokat Ujverbászon, a felsőosztályokat Kecskeméten s a theologiai tanfolyamot Debrecenben végezte. Innen 1844-ben akadémikus rectoratnak Feketehegyre ment s 1845-ben Pesten a papvizsgát letelve, 4 évi segédlelkészkedése után Izsákra, majd Pöcsmegegyre és 1861-ben Torzsára választatott meg lelkészül.

Midőn a torzsai lelkesi állomást elfoglalta, az egyháznak több ezer forintnyi adóssága volt. Itt első gondja volt az adósságot törlesztési és amellett oly tökélet teremteni, melynek kamataiból az évi költségek fedeztessenek.

Az egyház alatta oly helyzetbe jutott, hogy egy második iskolát építhetett Tezer írt költséggel és amellett oly tökélet teremtet, melynek jövedelme a lelkesi és tanítói kesspenz fizetéseket és egyházi épületekre szükséges költségeket fedezi.

Kármán Pál az alsóbaranya-bácsi egyházmegyeében előbb tanácsbíróvá, majd alesperessé, és 1872-ben főesperesse választatott. Ez állásában hivatali pontossága, munkás tevékenysége és részrehajlatlansága által köz-elismerést szerzett magának. Hivatalos működésében kiváló gondot fordított a szlavon-szeremi missió ápolására, azon indokból is, mert nezte szerint a magyar-nak keletfelé kell terjeszkednie, s minden ter, melyet a ref. egyház ott elfoglal, uttörőül szolgál a magyarnak, keletfelé való terjeszkedésére és e részbeni tevékenysége által sikerült Beskán egy ref. lelkesi állomást és több leányegyházat alapítani, melyek évről-évre gyarapodnak és szaporodnak.

Lelkesi és esperesi teendői mellett minden idejét az egyházirodalom és törtenelem tanulmányozására fordította. A Ballagi által alapított „Protestans egyházlap“ban, különösen annak megjelenése első évében több tudományos értekezést írt. A magyar alkotmány vissza-

Körutazás Németországban.

Irta Szabó Elemér budapesti építész.

II.

Az érdekesen szép lipcei pályaudvar külsőben kilépve egy ünnepi díszben pompázó város emberforgatagába kerültem. A házak falai tele szönyegekkel és virágkoszorúkkal, tömészen zászló, a villamosok is mind zászlódszben, az emberek arcáról a lelkesedés szinte leolvasható, emitt a tornaverseny programját kínálja egy rikkancs, míg a következő percben már az autóbuszon rohanok tulajdonképeni célom, az építő ipari kiállítás felé.

Már messziről szembe tűnik a kiállítás területe mögött felépített hatalmas „Völkerschlagdenkmal“. Roppant tömegével, hatalmas alakjaival akarja azt az erőt kifejezésre juttatni, mire 100 évvel ezelőtt volt szükség a népek csatája alkalmából.

Belül egy hatalmas kupolaterem, melynek ügyesen megkomponált gígaszi méretű négy ülő alakja tartja a körülült közbenső galériát.

A kiállításon két monumentális és maradandó becsű építmény van és pedig a vasbeton és a vascsarnok.

A vasbeton csarnok egy hatalmas kupola mellé helyezett két szárnyból áll, itt vannak elhelyezve a hasznos, gyakorlati és tanulságos dolgok azon része, amelyek a vasbetonnal kapcsolatba hozhatók.

A vascsarnok éppen az ellenkezője, szinte azt fejezi ki, látjátok, ezt mind meg lehet vasból is csinálni. Maga az építmény tiszta vasból való, a benne levő modellek és fényképek igen tanulságosak.

Csinos tartalma Austria pavilonja, érdekes azonban a szász csarnok, ahol csupa szászországi dolgokat találunk.

A többi csarnok közül, hogy néhányat említsek, gazdag tartalma a gépcsarnok és a „Raumkunst“ feliratu óriási pavilon, ez utóbbiban találjuk meg igen nagy és szép számmal a modern és kissé angolos szobaberendezéseket. Van itt

nagy számú építészeti anyag, de azonkívül különösen nagy mennyiségben mindaz, amit az építészettel és az építéssel bármilyen kapcsolatba lehet hozni.

Sok tanulságos szakkönyv és folyóirat van kiállítva a külön e célra épült csarnokban.

Ezeket kívül van itt még jó néhány hatalmas csarnok, csupán egy-egy iparágban, az egész területen pedig számtalan kis házíki, melyek mind más és más építő ipari cikket vagy ipar-ágot képviselnek.

A kiállítás rendkívül gazdag, igen sok szép anyag van itt felhalmozva. Két teljes napot töltöttem itt a kiállítás területén, de mondhatom, hogy másodszor alig láttam valamit abból, amit első nap, hanem csupa újabbat.

A kiállítás területének egyik sarkában a 100 év előtti Lipse van érdekesen visszavarázsolva.

Kissé távolabb, de részben még a kiállítás-hoz tartozik egy kis kertváros, csinos, modern, részben egyemeletes, néhány családok lakóházával, igaz, hogy angol köntösből nehezen tud kivetközni. A helyiségek méretei természetesen minimálisak, de a bennük elhelyezett minta-butorok bizonyítják, hogy helyes elosztással teljesen lakályossá tehető.

Hacsak kissé alaposan áttanulmányozhatná az ember ezt a sok szép anyagot, egész bátran köthetne valót írhatna róla. Vánnak szakemberek, kik csodákat vártak és így az itt látottak nem elégtették ki, de aki a kiállított anyagot nézi és tanulmányozza, sohasem fogja sajnálni, hogy egy ilyen ritkán ismétlődő szakkiallítás alkalma volt megtekinteni. A kiállítás problémája oly ügyesen van megoldva, hogy a lakus közönség nemcsak este, de egész nap elszórakozhatik, nem éri a speciális irány szarzáságát, mert újat lát és okul — tanul belőle.

A város, mint olyan, régiségéből kifolyólag érdekes elrendezéű. A belváros egy szűken összszepreállt központ, melynek közepén áll a rekonstruált régi városháza, minek mindkét emeletét a várostörténelmi muzeum nem nagy mennyiségű, de szép anyaga foglalja le.

Itt a belváros egyik utcájában, egy ujonnan

épült ház pincéjében még ma is látható annak a régi 1530 körül épített korcsmanak az a helyisége, ahol Göthe töltötte napjait és írta Faust egyes jeleneteit. A falon szintén meg vannak a régi és a Faust mondákra vonatkozó falfestmények, a helyiség közepén pedig ott áll a régi híres hatalmas hordó, melyen állítólag Faust lovagolt.

Hazai emlékeinkre gondoltam, melyek csekély mennyisége is el-el tűnik a föld színéről, itt is tanulhatunk.

Tekintettel a belváros szűk voltára, az itt épített hatalmas modern paloták mind ügyesen elrendezett átjárókkal terveztettek, úgy, hogy ma már nem érezhető e városrészt összszarozottsága.

A belváros déli sarkán fekszik a monumentális új városháza, melynek kiváló érzékkel megkomponált német reneszansz stílusú épület tömegé veszi körül a város egy régi tornyából átépített karsu városház tornyot.

Az egész belváros ma egy gyűrűszerű parkkal van körülveve, ennek a parknak a helyen valamikor a várfalak állottak, míg a parkon kívül ma is folydogál a hajdani sáncárok vize. Ebben a parkban egy kőrsétát téve, egy sereg apró emlékmű elhagyása után a klasszikus stílusú és nem a legjobb állapotban levő városi színház tűnik elő, míg tovább a börze és a posta palota elhagyásával az óriási pályaudvar nagy-szerű perspektívája tárul szemem elé, majd az itteni forgalmon keresztül verődve, a városi új színház a kapuja annak a pompás látványnak, mely a szemlélőt magával ragadja.

E hely a hatalmas méretű Augusztus-ter, lágy sárga kavicsos homokkal behintett, fákól kevésbé szegélyezett és így áttekinthető terület, egyik oldalon a drezdai bank lipcei új palotája, lejjebb az egyetemi templom kicsi, de gyönyörű gót homlokzata, mellette a monumentális, klasszikus stílusú egyetem, a másik oldalon a központi posta épület és néhány modern palota koszorúzza a teret és bezárja a képet a színházzal szemben levő muzeum az előtte levő impozáns kúttal.

A park további részében ismét egy sereg

állításakor pedig 1867-ben és a következő években a „Pesti Napló”-ban több vezér- és tárcacikket írt, 1869-ben pedig önálló munkát adott ki ezen cím alatt: „A magyar nemzet jelene és jövője”, mely munkának kéziratát Ráth Mór kiadó, Horváth Mihály történetírónak bírálat vegett kiadván, az eredményt a kiadó a munka megjelenésekor következő sorokban tette közzé: „A kiadó Horváth Mihály nagy történetírónak kerte volt meg ezen tanulmány kéziratának megbírálására, ki a legmelegebben ajánlotta azt kiadásra, mint egy ritka tudományu, nagy műveltségű és melyen gondolkodó fő jeles művet.”

A zsinatra egyházmegyéjének bizalma küldte fel, hol megjelenve, a kerényi bizottságnak lett tagja — s úgy a tanácskozáson, mint a nyilvános üléseken pontosan megjelenve, rövid de velős felszólalásaival erélyt és méltóságot költhet, mely a házassági válópereknek egyházi törvényszékek előtti lefolyását sürgető indítványának benyújtásakor csak fokozódott iránta.

További érdemes életének legkimagaslóbb napját: *torzsaí lelkészkedésének 50 éves jubileumát 1911. évi október 31-én ünnepelte.* Annak idején részletesen leírtuk azt. Ezen ünnepély emlékei meg nem mosódtak el.

Temetése

E hó 9-én kedden 9 órakor ment végbe. A végzettségére közel és távolból eljöttek lelkész-társai, a ref. tanítóság, nagyszámu rokonai, hívei és tisztelői. A rokonság részéről — a legközelebbi családtagokon és unokákon kívül eljöttek: Kármán József újverbázi ref. lelkész, az elhunyt nagybátyján öccsége, továbbá Kármán József veje: Kozma Dezső bácsfeketehegyi közs. jegyző és neje sz. Kármán Blanka úrnő, dr. Schneider Károly kulai ügyvéd, az elhunyt unokaöccse stb.

A torzsaí ág. evangélikus egyházközség, mely szintén kivette részét a gyászról, Famlér Gusztáv Adolf lelkészrel az élen a presbyteriummal képviseltette magát a temetésen, melyen úgy a református, mint az evangélikus lakosság részéről igen nagy közönség vett részt.

A ref. papság részéről megjelentek: Petri Elek helyettes ref. püspök, egyházker. főjegyző (Bpest) Szabó Péter ref. esperes (Piros) Molnár Hugó ref. lelkész (Ujvidék) Tóth Sándor ref. lelkész (Bácsfeketehegy) Arany Gusztáv ref. lelkész, F. J. r. I. (Paeser) Keck Zsigmond ref. lelkész (Cservenka) Póth József ref. lelkész (Soóve) Glöckner Károly ref. lelkész (Ujzivat) Hetteszheim Henrik ref. lelkész (Oszivác) Weimann Péter reform. segédlelkész (Ujverbász) és Klepp Péter torzsaí reform. segédlelkész. — A járási hatóságot Lukás Otto járási számvevő képviselte.

A ravatalt számos szép koszorú borította: Feljethetetlen férjének — bánatos özvegye. — Legjobb apának — Irma, Iz. — A legjobb apának, nagyapának — Ilka és gyermekei. — Feljethetetlen apa s nagyapának — Elshlänger-család. — Szeretett atyáknak — Pali és Lina. — Szeretett nagybátyjának — Károly és Etelka. — Szeretete jeléül — Torzsa község. — Die Torzsaer Kirchengemeinde — ihrem unvergesslichen Seelsorger. — Tisztelete jeléül — Urszentiváni ref. egyház. — Tisztelettel szeretett jó nagytisztellett uramnak — Schick J. Frigyes és neje. — Mély tisztelettel jeléül — dr. Tessényi és családja. — Öszinte kegyelettel — Löbl Károly és neje. — Szíves emlékül — Dupka Kálmán és családja. — Szeretett jeléül — Schick Ede és Irén. — Klepp-családtól stb.

A torzsaí ev. egyház koszorú megváltás címén 30 Kézszavazott meg szegény gyermekek segélyezésére: ugyanannyit szavazott meg a torzsaí Haladókor (casinó) is.

A ref. lelkészlak és tágas udvara zsúfolva volt gyászoló közönséggel, mikor a koporsót a reform. lelkészek az udvaron elhelyezték. Schank Henrik torzsaí ref. tanító, karmesteri vezetése mellett, a környékbeli reform. tanítók egy meg-

ható gyászdallal vezették be a szertartást. Ezután az ősz Szabó Péter reform. esperes tartott megható magyar gyászbeszédet. A dalárok gyászdala után a reform. egyházközség presbyterei átvittek a koporsót a szemben levő református templomba, amelynek szöszékéről Kármán Pál egy felszázadon át hirdette a vallás igéit. — A templomban Póth József ref. lelkész német imát, Keck Zsigmond ref. lelkész pedig német gyászszónoklatot tartott. — Majd a temetőben folytatták a gyászszertartást, hol a nyitott sir előtt Glöckner Károly ref. lelkész tartott beszédet, utána pedig sorban a koporsó elé léptek a lelkészek és megható búcsút és áldást mondtak. Utoljára szolt Klepp Péter torzsaí ref. segédlelkész, az elhunytak éveken át legmeghittebb munkatársa, ki mint szerető atyjától vett búcsút Kármán Páltól.

A gyászszertartás a dalárok énekével fejeztetett be. — Kármán Pál, egy hosszú, tiszta és nemes élet után, visszatért Teremtőjéhez!

B. R.

Bácsbodrog vármegyei jegyző egyeleti ügyek

A Bácsbodrog vármegyei községi jegyzők egyesületének Zomborban 1913 aug. 30-án tartott rendes közgyűlése a tisztikart következőképp választotta meg:

Elnök: Kiss Gyula, Óverbász.

I. alelnök: Berecz Károly, Gombos.

II. „ Sigmond Göntér, Osóve.

Főjegyző: Bercsényi József, Parrag.

I. jegyző: Limbek Pál, Kishegyes.

II. „ Szalay Dezső, Dunacséb.

III. „ Égi Lajos, Szépliget.

Pénztárnok: Kekezcovics István, Nádajla.

A választmány tagjai:

- 1) apatini járásból: Milits Svetozár, Sztapár
- 2) bácsalmási járásból: Lichtneckert József, Bajmok és Vidákovics Balázs, Madaras
- 3) bajai járásból: Szedressy Károly, Felsősztyván és Szathmáry József, Vaskút
- 4) hódcsági járásból: Berzenkovic Péter, Bácsujfalu és Rumbach Mihály, Bácsordas
- 5) kulai járásból: dr. Faller Alajos, Veprőd és Kugler Béla, Kula.
- 6) óbecsei járásból: Ivanics Izidor, Szenttamás és dr. Stárcsevics Jenő, Péterréve
- 7) palánkai járásból: Bikár György és Kuszli Gyula, Ópalánka
- 8) titeli járásból: Knezevics József, Dunagárdony és Lalin János, Mozsor
- 9) topolyai járásból: Pálics Antal, Bácskossuthalva és Botka József, Csantavér
- 10) ujvidéki járásból: Mihálovcics Sándor, Ujtutak és Vermes Vince, Temerin
- 11) zentai járásból: Trenka István, Mohol és Huszagh István, Magyararkaniza
- 12) zombori járásból: Neszmirák Mátyás, Őrszállás és Ladány Ervin, Bezdán
- 13) zsablyai járásból: Nikolics Endre, Zsablya és Vukov Jakab, Boldogasszonyfalva
- 14) Magyararkaniza városi főjegyző: Laczkovics Károly
- 15) Segédjegyzők részéről: Salapáthy Kálmán, Vidákovics Mihály és Lókics Emil

apró emlékmű, míg befejezésül a kissé távolabb levő, de messzire elcsúszó igazságügyi palota körvonalai bontakoznak ki.

Két speciális lipesei helyet kerestem fel. Egyik a könyvbörze, sajnos zárva volt, de a könyvkereskedők házában két érdekes kiállítást találtam. Egyikben láttam a legújabb nyomdagépeket, gyorsajtókat, voltak itt szedőgépek, könyvkötőgépek, kellekek és klisék és még sok újítás, a másik kiállításban a lipesei könyvkiadó cegek kiadványainak egy-egy példánya volt kiállítva, azoknál a papír, a preselt munka, a könyvkötészet és más e szakmába vágó újdonságok nagy halmaza.

Megnéztem még az itt levő gyönyörű német reneszansz stílusban készített faburkolatu, fémnyezetű, egyszerű falfestményekkel és üvegmozai ablakokkal gazdagon díszített Gutenberg terem, hol gyűléseit, felolvasásait és üléseit tartja az egyesület.

Este a szép bejárata, előkelő földszintű, de kissé nyomott emeletű városi új színházban egy jubileári, 1813-as dramát élveztem végig.

A következő nap délelőttöt teljesen lefoglalta a Lipesebe sereglett tornászok impozáns felvonulása.

A sort három lovag nyitotta meg, jelképezven Lipese városát, Szász- és Nemertországot. Majd utánuk beláthatatlan sorban következtek az ország tornaegyleteinek kiküldöttei, zászlók, zenekarok és jelvények alatt; ez utóbbiak közül legerdekesebbek a bajorok voltak, kik elhozták hordó és percc jelvényeket. Felvonultak előttem a nemertországi, majd a környező országok nemertjeinek tornaegyletei, de nem maradtak el az amerikai és afrikai nemetek sem, míg a menetet hosszú kocsisorban a torna veteránjai zárták be.

Feljethetetlen kép, az a sok szép tarka tömeg, a város ünnepi pompája, minden ember az utcán, lelkesedés, büszkeség, az a hazafias tudat, hogy most hazájukat erősítik azzal, ha önmagukat fejleszlik: szívszorogva gondoltam a hazai szomorú állapotokra.

A tornászok a városon keresztül a stadion-

ba mentek; belenyúlt a délutánba, mire mind kiérték, magam is kifelé igyekeztem, de már teli tribünöket találtam, mert sokan már délelőtt kimentek és ott várták be a menetet.

A katonazenekar hatalmas ütemeire megjelent a tejünk fölött a Lipeseben állomásozó egyik kormányozható léghajó, a szász király még üres páholya előtti kecses meghajlás után tovább siklott utasaival.

Majd nemsokára a tornászok vonultak fel. Az egész délután a szabadságkorlatok foglalták le; megkapó látvány, amint 17000 ember szinte hiba nélkül dolgozik; hála érte a közönség egetverő tapsa, majd végül a lipesei tornászok fess csapata mutatta be gyakorlatait, míg estefelé szinte befejezésül egy repülőgép versenyenki-vüli mutatványait élvezhettük.

Szinte véletlen volt, hogy éppen a torna-verseny alkalmával kerültem ide, de bizony kár lett volna elmulasztani. Este még a kiállítás színes reflektorokkal világított korzóján néztem a németek hőmpolygó áradatát, míg másnap kora reggel egy a közelben levő kis, de híres és szép várost, Hallet kerestem fel.

Területre nézve kicsi, de ami e kis területen van együtt, nem megvetendő!

A város központja a Marktplatz az elmaradhatatlan szabadság emlékekkel, egy román stílusú kúttal, melynek tetején egy lovas áll feszes pózban.

Csinos a teret szegélyező városháza, tiszta német homlokzatával, mellette a sehol el nem hagyott Ratskeller. A tér közepén egymagában álló karsu román torony megzavarja a kilátást, míg kissé hatrább, négy sarkán négy toronnyal bíró templom tűnik elő. Ezt a templomot közleblő szemlélve feltűnő, hogy két első tornya, a templom hája és a két hátsó tornya más és más stílusú. Kérdőszókédesemre megtudtam e templom érdekes történetét, minek lényege, hogy valamikor itt két templom állott egymással szemben, de egy püspök a tornyok kivételével a templomokat leromboltatta és a két-két különböző korbeli torony közé egy újabb korabeli templomot építtetett.

Szaksztylyok elnökei:

- 1) apatini járásban: Piukovics Imre, Apatin
- 2) almási „ Alföldy Géza, Mélykút
- 3) bajai „ Auer Émil, Gara
- 4) hódcsági „ Szalay József, Paripás
- 5) kulai „ Korbai Pál, Kiskér
- 6) óbecsei „ Lovász István, Bföldvár
- 7) palánkai „ Diks Lajos, Dunabökény
- 8) titeli „ Ivanics István, Titel
- 9) topolyai „ dr. Tausz Fül., Szeghegy
- 10) ujvidéki „ Wodring Agoston, Okér
- 11) zentai „ Aradszki Ulászló, Ada
- 12) zombori „ Gáspár Vendel, Küllöd
- 13) zsablyai „ Vukov J. Boldogasszonyfalva

Közli

Bercsényi József
egyesületi főjegyző

A határkö.

Kula, 1913. szept. 12.

Kula község fejlődésének egy igen fontos dátumát jelzi szeptember 12. Ez a nap tekinthető a kulai polgári iskola tényleges megalakulási idejének.

Ismeretes, hogy Kula község arra kérte a nm. vallás- és közoktatásügyi minster urat, hogy az 1914-re felállítandó állami polg. fiu- és leányiskolát már 1913-ban nyissa meg.

A napokban érkezett le a nm. ministerium leirata, melyben a minster kijelenti, hogy nincs észrevétele az ellen, hogy a község ezt az iskolát már az 1913-14 tanév kezdetével községi jelleggel megnyissa. Ezen leiraton 4789 sz. alatt Faragó János kir. tanfelügyelő a következő irat kíséretében küldte meg a községi iskolaszék elnökségének:

„A vallás- és közoktatásügyi minster úr f. évi szept. 4-én 136,197 szám alatt kelt rendeletét másolatban azon megjegyzéssel küldöm meg, hogy a folyó 1913-14 iskolai évre szervezendő községi polgári fiu- és leányiskolában a tanítás ellátására tegye meg Cimed a kellő intézkedéseket.”

Kula község képviselőtestülete f. hó 12-én rendkívüli közgyűlést tartott, melynek egyedüli tárgya a polgári iskolának az 1913-14 tanévben leendő megnyitása volt. — Ezen az ülésen a minster és tanfelügyelő leiratai felolvasattak és mivel a képviselőtestületnek a polgári iskola ez idei életbeléptetésére már jogerős véghatározata van, úgy szeptári Récesy Ede dr. hozzászólása után a polgári iskola megnyitását egyhangú lelkesedéssel elhatározta a képviselőtestület.

Ismeretes, hogy az érdekelt szülők már 1913-14 évre 4580 K hozzájárulást biztosítottak az intézet költségeihez. Mivel azonban az az aggály merült fel, hogy a vallás- és közoktatásügyi minster úr a jövő években csak 1—1 fiu- és leányosztályt nyitna meg és csak 3 év elmúltával fedezhetné az összes osztályok költségeit, úgy — dacára annak, hogy ez majdnem kizártnak tekinthető — dr. Récesy Ede javaslatára, a mult napokban, néhány lelkes férfiú erre a három évre szóló, de csak szükség esetén igénybe vevendő hozzájárulást jegyeztetett községünk polgáraival.

Az eredmény igazán meglepő volt és a megnyilvánult áldozatkészség — még a közvetlenül nem érdekelték részéről is — minden vá-

A város szélén a várfalak már természetesen lebontva, helyükön modern paloták, de még ma is áll többek között a „Lipesei torony”, melynek csak tetőzete új, alsó köralakú része változatlanul állja az idő viszontagságait.

Csinos, de kissé nehézkes a román stílusú új postapalota, kellemes hatása a színháza.

Nagyon szép a temetője, hol láttam 1813-ban a csatateren elhunyt ezredesek és más magasrangú katonák sírjait; több helyen pedig az urna mutatta a halotthamvasztás bevonulását. Nem mulasztottam el az egyetemet is megtekinteni, régi kis épület, nemsokára újat kapnak a halli diákok.

A város parkjában még áll a régi vár egy nagy része, hol az erkélyek, ablakok és bástyák még meglévő maradványaiból lehet román korabeli idejére következtetni. Egy kis történelmi muzeum is meghúzódik itt.

A városból villamoson az egyik közeli községbe Merseburgba mentem; a község körül elterülő síkságon érte a magyarokat 933-ban a súlyos vereség; szász tüzerek gyakorlatoztak éppen ott.

Maga a község nem nyújt sokat, de a várkastély, a templom és a várudvar, ha némi fel-frissítéssel is, de még mindig érdekes és tanulmányos. A kastély reneszansz, míg a templom és a bent levő padok és egyéb faragások gót stílusú, az ötezernél több sípu orgona már barock. Oltára, ereklyéi mind más és más korból valók és így a templom nem egységes. Kriptájában érdekes sírok vannak.

A szépen gondozott várudvarban néhány „N” jelzésű francia ágyu mereszti torkát a várkapunak.

Visszatérve Halleba, megnéztem a szép Pál apostol templomát, majd néhány császár emlékszóbrát, tejsóválya jöttem ki a „Friederitium” diákegyesület helyiségeiből, ahol csakis azon a híres parbajon túl levő diák foglalhat helyet. Egy érdekes német városka kellemes benyomásaival utaztam tovább *Berlinbe*.

Idő, de különösen hely hiányában csak pár szóval óhajtok erről az igazán nagy és szép vá-

rakozá
jezve
évi ho
Dávid
sége
dése,

H
vós és
iskola

A
tott ül
lete ala

és az
zatat i
tanári
kiírja
ugy ho
ber vég
de a k
ajánlun

E
ujból a
nits Ist
ki a ku
váltotta

H
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe
jegyző
Petróczi
Eddig
Négyen
koleráb
leresete
gal el va
és kijár
ruhát st
sárnap
totta. D
reggeltől
itt volt

H
A
mint a
szor tu
ket, ho
István
Ivanits
Benyác
és csur
ponthoz
Balog
dultunk
csei fő
máson
mációt
szerkes
felvilág
főorvos
terület
gon és
az, hog
colták
duló p
minden
mási as
ra, aho
fel. De
kolerae
ország
remélhe

rakozást felülmúlt. A gyűjtés még nincs befejezve s máris ötezerháromszázhatvanöt korona évi hozzájárulást jelenthetett be dr. Holländer Dávid a közgyűlésnek. Így tehát minden eshetőségre készen, a polgári iskola zavartalan fejlődése, biztosítva van.

Határkő tehát e nap, amely az eddigi szíves és nehéz előkészítő munka befejezését és az iskola tényleges életbeléptetését jelzi.

A közgyűlés után, a községi iskolások tartott ülést Mezey Zsigmond kir. tanácsos elnökelete alatt, melyen a fenti leiratokat felolvasták és az iskola mielőbbi életbeléptetésének módjait megállapították. A pályázatot egy rendes tanári és egy segédtanárnői állásra a napokban kiírják, helyiségről, berendezésről gondoskodnak, úgy hogy a polgári fiu- és leányiskola szeptember vége felé megnyílik, amit nemcsak a kulai, de a környékbeli szülőknek is szíves figyelmébe ajánlunk!

E helyütt mély hálával kell megemlékeznünk újból arról, hogy e sikert első sorban báró Vojnits István Ókegyelmességének köszönhetjük, a ki a kulaiaknak tett minden ígéretét hűen beváltotta!

Hirek a megyéből

A kolera Bácsmegeyében. Úgy a fővárosi, mint a megyei lapok annyira felületesen és sokszor túlzottan közlik a bácsmegeyi kolera-eseteket, hogy ma — szombaton reggel — dr. Spitzer István vármegyei tisztii főorvos úrhoz, továbbá Ivanits Izidor szenttamási, Kiss Gyula óverbázi, Benyács Simon petróci, továbbá az óbecsei és csurogi jegyző urakhoz, az adatai telefonközponthoz (a községnek nincs telefonja) és dr. Balog Dezső óverbázi községi orvos urhoz fordultunk felvilágosításért. Dr. Balaton Gyula óbecsei főszolgabíró úr, aki reggeltől estig Szenttamáson tartózkodik, pénteken volt szíves információt adni. E helyütt úgy a közönség, mint a szerkesztőség köszönetét fejezzük ki a szíves felvilágosításért! Dr. Spitzer István vármegyei főorvos úr a következőket közölte: A vármegye területén csupán Szenttamáson, Óbecsén, Csurogon és Adán van jelenleg ázsiai kolera. Téves az, hogy a Boszniából hazatért tartalékosok hurcolták be a kolérát. A bácsmegeyi kolera kiinduló pontja Petrócz volt. Ott a komlószedéshez mindenfelől sok nép egybekerült, s egy szenttamási asszony útján jutott el a kolera Szenttamásra, ahol eddig a megyében a legerősebben lépett fel. De a községnek azt a külső részét, ahol a koleraesetek vannak, teljesen körülzárták a csendőrség és katonaság úgy, hogy a járvány izolálása remélhető. — Szenttamás. Ivanits Izidor szenttamási jegyző úr a következőket közölte: „A kolérát Petróczról hurcolta be egy szenttamási asszony. Eddig 19 kolera-gyanús megbetegedés történt. Négyen meghaltak, heten pedig fekszenek ázsiai kolera-ban. A községnek az a része, ahol a koleraesetek vannak, csendőrséggel és katonasággal el van zárva. A községbe szabad a bemenet és kijárás. A bevétel szabad, de gyümölcsöt, régi ruhát stb. kivinni nem szabad. A holnapi — vasárnap — orsz. vásárt a belügyminister betiltotta. Dr. Balaton Gyula óbecsei főszolgabíró úr reggeltől estig a községben tartózkodik. Tegnapi reggeli volt dr. Hajdu belügyministeri egészségügyi

rosról megemlékezni. Természetes ugyan, hogy minden látóval, muzeumot, császári palotákat és sok egyébét igyekeztem minél nagyobb számban megnézni, de nem hagyhatom említés nélkül az ujdonságok közül az új városházát, az egyetemi könyvtárat és azokat a monumentális és gazdag berendezésű áruházakat sem, hol a modern építő művészet legremekesebb alkotásaival állunk szemben.

Erdőt és akaratot fejez ki Bismark szobra; vele szemben áll a szobrában is visszatükröződő finom és hajlékony Moltke, a kettő között emelkedik a magasba a szép relifekkel díszített szabadság emléke.

Ez utóbbi tengelyében hosszan elnyúlik a „Sieges Alle“, hol 32 fehér márványból faragott német fejedelem és császár áll sorfalat, mellettük jobbra-balra koruk legnagyobb két férfija. Minden egyes fejedelem szobrának talpzata és a környező márvány tömege az illető fejedelem korabeli stílusban tervezetett és ez teszi igazán széppé és nemessé.

Gyönyörű szép az állatkertben nemrég épült étterem és kávéház, hol modern berendezésű termek és mesés gazdagsága márvány burkolatú izléses koncertterem áll a kényes berlini közönség rendelkezésére.

Még egy egy napos kirándulás Potsdamba, hol nem mulasztottam el megnézni a híres Sanssoucit, Nagy Frigyes pompás képgyűjteményét, a gyönyörű parkot, Vilmos császár szüleinek mauzóleumát és sok más érdekes látóval, melyek egy rövid nap alatt csak megtekinthetők voltak.

Az itt látott csodás szépségű és gazdagsága dolgoktól szinte elkábulva érkeztem vissza Berlinbe, hol még a Charlottenburgi szép városházát, modern zeneakadémiáját, majd a csendes és előkelő Schöneberg negyedét néztem meg, honnan emlékeimbe burkolva robogtam autóm-mal a pályaudvarhoz és sok magyarral egyetemben csodálattal és bámulattal gondoltunk vissza arra a pompára és gazdagságra, szépségre és monumentalitásra, amit a nagy Németország e néhány városában láttunk.

felügyető úr is és többször itt volt a vármegyei főorvos úr is. Minden óvintézkedés megtörtént. Óbecséről a jegyző úrtól a következő értesítést kaptuk: Egy boszniai ember, aki hazajött vendégségbe — hurcolta be a kolérát. Eddig 5 megbetegedés és egy haláleset volt. Jelenleg négyen fekszenek ázsiai kolera-ban. A betegek teljesen el vannak szigetelve. Tegnapi új eset volt: Nagy János (félegyházi) betegedett meg. A forgalom szabad. A Tisza vizét fertőzöttnek tartják és a partokon katonaság áll őrt. Három helyről küldték fel a Tisza vizét vizsgálat végett. — Adán egy megbetegedés és egy haláleset történt. A község kolerafertőzöttnek tekintetik. — Csurogon két haláleset volt és nyolc gyanús beteg fekszik. Tegnapi Deák Bernát betegedett meg. — Petróczon, ahonnan a kolera szétterjedt, jelenleg egy beteg sincs. Egy Kanya István nevű ember volt eddig az egyedüli áldozat. — Óverbázon tegnap egy Horvátországból hazakerült tartalékos katonára gyanús körülmények közt megbetegedett és az óvintézkedéseket rögtön megtették. Az illető különben is gyomorbeteg ember és mára kitűnt, hogy csupán gyomorrontásról lehet szó. — Szombaton délelőtt ilyen volt a bácsmegeyi kolera képe. Reméljük, hogy hamarosan kipusztul a veszedelmes jövevény!

Megüresedett ösztöndíjak. A vármegyei főispán által kezelt báró Rudics József-féle ösztöndíj alapból három fiu és két leány tanulónak fenntartott egyenkint 800 K évi ösztöndíj üresedett meg, melyre a Bácsmegeyében született jelentendő tanulók pályázhatnak. Jörendűek csak akkor, ha az alapítóvali rokonságukat ki tudják mutatni. A pályázat, mely napok óta megjelenik a hivatalos lapban, a vármegyei főispánnál e hó 30-ig adandó be.

Vizsgáló állomások. A vármegyei alispán megállapította, hogy a vasuton megbetegedő kolera-gyanús utasokat mely állomásokon lehet kitenni. Ilyenekül Bács, Bácsalmás, Cserevka, Kula, Óbecse, Palánka, Temerin, Titel és Zenta jelöltettek ki az alispán által. Ezek a helyeken szállíthatják le a vasuton kolera-ban megbetegedett utast és vizsgálják is meg.

Repülőnap Zomborban. Lányi Antal, a kitűnő pilóta, aki a Balatont átrepülte s Debreczenben, Nagyváradon, Szegeden fényesen sikerült tura repüléseket produkált, vasárnap d. u. 4 órától 6 óráig a zombori löversenyterén fel fog repülni.

Szabadka. Dr. Gál Lajos kir. járásbíró letette az ügyvédi vizsgát és beadta nyugdíjaztatása iránti kérvényét.

A szabadkai önszegélyző szövetkezet Krausz Lenkét, aki már két éve vezeti a szövetkezet összes ügyeit, ügyvezető igazgatóvá léptették elő.

Ujvidék. Ujvidékről jelentik, hogy csütörtökön a városháza pincéjében, ahol az Unió festékgár lerakata van, tűz ütött ki. Fojtó füst töltötte meg pár pillanat múlva a városháza hivatalos helyiségeit. A hivatalnokok idejében megmenekültek, de Profuma Béla h. polgármester és Schweiger Mór díjnokot, akik a második emeleten voltak, csak tolólétra segítségével a tűzoltók hozták le az utcára. A tűzet sikerült lokalizálni.

A csajkás kerületben a réti földek őszi bérbeadása az összes bizottságoknál már egy hét óta folyik. Az árak igen változékonyak, 60 K-tól 240 K-ig két holdanként.

Káty. Polerecky Pál, a kátyi ág. ev. egyház lelkesze 44 évi működése után, melyből 35 évet Kátyon töltött el, okt. 1-én nyugalomba vonul.

Bácskertes. A m. kir. pénzügyminister Zsuffa Károly bácskertes közs. segédjegyzőnek a közadók beszédese körül kifejtett ügybuzgó tevékenységéért legnagyobb elismerését fejezte ki és részére 40 K pénzbeli jutalmat utalványozott.

Palánka. Dr. Ritter Gyula tb. főszolgabíró több heti szabadságra ment. — A polgári fiu- és leányiskolánkba mindig több és több tanuló jelentkezik. A tantermek szűk volta miatt sok tanulót visszautasítottak. Összesen 175 fiút és 95 leányt vettek fel. — E hó 10-én szerdán d. u. 5 órakor sűrű viharfelhők és gyakori villámok rémitették meg a lakosságot. A félelem indokolt volt. Olyan nagy jégesőre még a legöregebb emberek sem emlékeznek, mint amilyen ez volt. Óriási károkat szenvedtek a szőlőbirtokosok.

Szépliget. Ifj. Mihálovits Sándor mint helyettes községi jegyző átvette a község ügyeinek vezetését.

Tiszakálmánfalva. A Bácsbodrogvármegyei gazd. egyesület e hó 14-én reggel 8 órakor a vármegyei lényességi bizottsággal karöltve lődíjazást rendez, melyen bácskai tenyészők melegvéri 1, 2, 3 éves tenyészkanca-csikókat és tenyészkancaikat mutathatják be.

Gazdagylés. A Délmagyarországi Földmívelők Gazdasági Egylete e hó 21-én Borócon tartja meg állatképzéssel és gazdasági előadással egybekötött vándorgyűlést.

Hirek

Mezey Zsigmond kir. tanácsost, kulai kir. közigyűzőt e hó 8-án Szegeden újból a közigyűzői kamara elnökévé választották.

Adminisztrátori kinevezés. A kulai elárult róm. kath. plebánia adminisztrátorává az érseki hatóság Pótz György káplánt nevezte ki.

Eljegyzés. Protity Kamenko kulai kereskedő eljegyezte Lázity Jelenkát Szilberekről.

Köszönetnyilvánítás. A kulai Iparos Dalárda szüreti mulatsága, melyet az elmúlt vasárnap rendezett, minden tekintetben jól sikerült. A játékos célra gyümölcsöt és szőlőt küldtek: Bertron Veronka, Eper Rozika, Fejes István, Hahn Ferenc, Langenbach Anna, öz. Maravitz Peterné, Pavlakovits Anna, Puhálak Mariska, Rapp Mariska, Romodó Katica, Schlemender Ottilka és Szegő Mariska, Sulc Borbála és Willman Teresike. — Felülfizetni szíveskedtek: Id. Halász János 5 K, Dévai Pál, Glasser Lajos, Berkovits Márk 2-2 K, Nagy István bork., Fejős Nándor, Trebitser Károly 1,50-1,50 K, NN. Benős Sanyi, Dörner János, Deutsch V., Treuer tenor, Dinyes Feri, Handl Jenő, Grucis M., Tef. F. Dr. Stole, Gyurits Gábor, Dr. Hokstok, Jakob István, Reisz fenyk. 1-1 K, Gyurits András 70 f., Pálmás, Fürstner Lajos 60-60 f., Imhof J., Stein I. Pejcsics, Stanzi 50-50 f., Szupert, Abraham 20-20 f.

A Czucz-féle alapítványi házat (jelenleg nagytárszó) Kula község képviselőtestületének határozata értelmében e hó 28-án d. u. 3 órakor Kula község háza tanácstermében nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladják. Az idevonatkozó hirdetményt mai számunkban közzétette az előjáróság.

Ujverbász. A főgimnáziumba 311 tanuló iratkozott be. — A polgári leányiskolába 121 növendéket vettek fel.

Az ellenőrzési szemlék elmaradnak. A Bud. Tud. jelenté, hogy az idén az ellenőrzési szemlék az egész monarchiában elmaradnak.

A szegedi országos kiállítás. Szeged város már régebben elhatározta, hogy 1914-ben országos kiállítást rendez. A terv azonban nem jut kivitelre, mert a gazdasági viszonyok mindig jobban megnehezülnek és a város ezt belátván, egészen elejtette a kiállítás tervét.

Ménlovak vásárlása. A hatóság figyelemzeti mindazon mentulajdonosokat, akik eladó ménlovaikat megvétel végett az állami lényességi intézetek részére felajánlották, hogy a bejelentett teljes koru ménnek bizottsági megsejmlése és esetleg megvásárlása a következő helyeken és napokon fog eszközöltetni és pedig: Zomborban e hó 23-án a d. e. órákban a vásártéri, Czígits-féle kocsmá helyiség udvarában, továbbá Szabadkán e hó 22-én d. u. és Ujverbáson e hó 24-én.

A kulai szalagszövő-gyárban október-november havi belepésre úgy fiúk mint lányok felvétetnek. Olyanok, kik bármikor a gyárban alkalmazva voltak, előnyben részesülnek. Teljes munkaszünet minden rk. ünnepen. Villamos üzem. Betegség esetén táppenz, gyógyszer és orvosi kezelés jár teljesen ingyen az alkalmazottnak. A gyárban ebédhelyiség illetve *konyha áll az alkalmazottak rendelkezésére*, ahol ebédjüket felmelegíthetik vagy elkészíthetik a déli munkaszünet alatt. *Jelentkezés: vasárnap és hetköznep d. e. 8 órakor vagy délután 4 órakor a gyári irodában.*

MILLIÓK
hasznájják

Köhögés
rekedtseg, hurut, elnyálkásodás, görcs és számarhurut ellen a

Kaiser-féle Mell-Karamellák
3 fenyővel

Orvosoktól és magánosoktól való 6100 hitel bizonyítvány kezkeskedik — biztos — eredményről.

Nagyon kellemes és jószagú BONBONOK.

20 és 40 filleres csomagokban, dobozban 60 fillert kapható

Gergelyi József
gyógyszertárban, Kula

3600 sz. 1913

Pályázati hirdetmény.

Bácsbodrogvármegye szabályi járásba kebelezett Zsablya községében elhalálozás folytán üresedésbe jött községi végrehajtói állásra pályázatot hirdetek.

Az állás javadalmazása 1000 K fizetés és 200 K lakbér.

Felhívom pályázókat, hogy a szabályszerien felszerelt kérvényeiket hozzám 1913 október 4-ig annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkezőket nem fogom figyelembe venni.

A választás határidejét később fogom kitűzni.

Zsablya 1913 szept. 7.

Dr. SZÉCHÉNYI TAMÁS
főszolgabíró

Treuer szabóüzletét Kulán a volt Bischof-üzlethelyiségbe helyezte át

Divatárihász a Menyasszonyhos Nagy választékban:
Mrgyanov Jesta, Kula (Stein gépk. házában) női ruhadíszek, fűzők

Jégszekrényből teavaj kilója 3-60 K Prágaiszonka kilója 6 K. Sajtok. Málnaszörp. Fűszer és csemege kereskedés Festék, lakk-árúk gyári lerakata Asztalosoknak és mázolóknak külön árkedvezmény!

ACSANSZKI ÉS GRUITY KULA (A JÁRÁSBÍRÓSÁG MELLETTI ÚJ ÜZLETHÁZBAN)

4536 sz. 1913 KULA községétől
Árverési hirdetmény.

KULA község képviselőtestületének 59 jzkvi. 1908 sz. véghatározatát jóváhagyó 43849-2780 jzkvi. 1908 sz. törvényhatósági bizottsági véghatározat alapján a polgári iskola alap tulajdonát képező és Kula község kezelése alatt álló úgynevezett „Czucz féle ház” (a jelenlegi dohány nagytözsde) nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek örökáron el fog adatni és az árverés határidejéül 1913 szeptember 28-ik napjának d. u. 3 órája Kula község-háza tanácstermében ezennel kitézetik.

A ház üzleti helyiségből, raktárból, lakás céljából 4 szoba, egy előszoba és mellékhelyiségeiből áll, a piactér legszebb és legforgalmasabb helyén levő, két utcára nyíló saroképület és üzleti helyiségnek rendkívül alkalmas.

Az árverési feltételek Kula község jegyzői irodájában a hivatalos órák alatt az árverés napjáig bármikor betekintheők. Kula, 1913 szeptember 11.

1-2 Előjáróság

Komlóoszlopok és bognárfa eladás. 1-3

L. Frank & Co. eszéki (slavoniai) erdőtermelő cégnél nagyobb mennyiségű 6, 8 és 10 méter hosszú fűgyfakomlóoszlopok, szil és köris bognárfa kapható. Bővebbet L. Frank & Co. Eszék.

3511 sz. 1913

Pályázati hirdetmény.

Bácsodrogyvármegye szablyai járásába kebelezett CSÜROG nagyközségben üresedésben levő II-ik községi ORVOSI állásra pályázatot hirdetnek.

Felhívom a pályázókat, hogy az 1908. évi XXXVIII. tc. 7. §-ában előírt képesítéseket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám 1913. szeptember 28-ig annál is inkább nyújtják be, mert az azontúl érkezőket figyelembe nem fogom venni. Az állás javadalmazása:

- 1) 1400 K törzsfizetés és a törvényes korpótlék az állapénztárból.
 - 2) 200 K nyugdíjba beszámítandó személyi pótlék a községtől.
 - 3) 800 K lakpénz.
 - 4) 700 K fuvarátalány.
 - 5) A vágatási biztosítási teendővel járó szablyaszori díjak élvezete addig, amíg ezen folyamaton lévő ügy véglegesen rendeztetik.
 - 6) Beteglátogatási és műtői díjak.
- A választás iránt külön fogok intézkedni. Szablya, 1913 szeptember 2.

Dr. Széchenyi Tamás főszolgabíró

Győződjek meg

mindenki a

Mercur Sósorszesz

(tűrv. védő)

nélkülözhetetlen háziszer

jóságáról és biztos hatásáról,

mely megszüntet minden szurást, szaggatást és más testi fájdalmat!

Kapható 44 f., 1.20 és 2.50 K-ás üvegekben az Első Kulai Sósorszesz vállalatnál, Kula épügy minden gyógyszerárban, drogeriában és fűszerkereskedésben.

3570 sz. 1913

Pályázati hirdetmény

Az Ósöv községben megüresedett irnok állásra pályázatot hirdetnek és felhívom a pályázni óhajtókat, hogy minősítési okmányaikkal felszerelt kérvényeiket hivatalomhoz 1913 október 15-ig nyújtják be.

Az állás javadalma a községi pénztárból utólagos havi részletekben kiutalványozandó 1000 K évi fizetés és ugyancsak a község pénztárából utólagos negyedévi részletekben kiutalványozandó 120 K lakbér.

Ujvidék, 1913 szeptember 5.

1-2 Nikolits, főszolgabíró

2347 sz. 1913

Pályázati hirdetmény.

Örszállás községben 1913 október 1-től 1914 július 1-ig terjedő időtartamra irnok helyettes kerestetik. Fizetése évi 1000 K havi utólagos részletekben. Levélbeli megkeresések alulírtotthoz intézendők. Örszállás, 1913 szept. 3.

Neszmirák Mátyas jegyző

1-2

KÖZELEG AZ IDŐ

minden a virág és növénykedvelők szobáikat pálmákkal és más dísznövényekkel ékesítik. Ezen célra legszebb és a leghálásabb a

PHOENIXPÁLMA

mely az összes szobai dísznövények között a legszivósabb. A port, száraz levegőt és egyéb hiányosságokat sokkal jobban tűri mint más szobai dísznövény. A Phoenix-pálma a naponkénti bő öntözésen kívül más ápolást nem kíván. — Pompás egészséges és edzett Phoenix pálmákat darabonként 10, 15, 20, 25, 30 koronáért szállít

MÜHLE ÁRPÁD udvari szállító

kertészeti telepe

Temesvár

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve.

MED. UNIV.

Dr. LUKITS MIROSLAV

FOGORVOS

Fog- és szájbetegeket fogad 8-11 és 2-5

TELEFON 139 ZOMBOR Zarándok-u 10

Trebitseher Endre

asztalosága, Kula Árpád út 972

Ajánlja

legújabb divatu **butoraktárát**

KOVANDA SEBESTYÉN

kefe, ecset és messelőkészítő KULA

Kereskedőknek

árajánlattal készséggel szolgál

Tex János és fiai

épület és bútorasztalosok

KULA Deák Ferenc utca 1336

Készítenek háló, ebédlő, uriszoba, könyvtár-szekrény, üzleti állványokat stb.

Rajzokkal és árajánlattal szívesen szolgálnak.

GÖZMOSÓ

fehérnemű és vegytisztító intézet

KULA a kir. jbirósággal átellenben SZÓTÉR ANTAL

Pongrács A. Sándor

írisszabósága

KULA (Ferenc József téri bérpalotában)

Ifj. Abel József angolszabó

KULA (a kir. jbiróság átellenében)

Fagonmunka megegyezés szerint

I. II. III. oszt. kivitelben

Öltönyök mérték után divatos kivitelben 30 K kezdve

Roburc'pök

ifju Kovács J. I.-nél, Kula

Villa-**mos csillárokban**

feltűnő szép ujdonságok!

Reklam árak!

Furssik János cégnél, Kula

A legjobb és a legtartósabb drótszalos lámpa. Huzott drótszállal 75% árammegtakarítás.

Kapható villanszerelési üzletekben, villanytelepeken és a MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK-nél, Budapest, VI. Terež-körút 35. Gyár-utca 13.

Ányomatott Berkovits Mark lapátalajdonos könyvnyomdájában, Kulán, Telefon 14